

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 7.

V Ljubljani, 1. aprila 1882.

XXII. leto.

Dva različna svéta.

Dober svèt je zlatá vreden. Resnico tega izreka tem boljše spoznamo, ako nahajamo dober svèt poleg slabega, kakor tudi človek zdravje prav ceni še le tedaj, kadar ga izgubi. Zaradi tega tudi mi danes dva svéta stavimo jednega zraven drugega, ki sta si pa, dasiravno govorita oba o jednej in istej reči, vender tako različna, kakor se razlikuje črna jesenska noč od jasnega vzpomladnega dneva.

Oba se tičeta učnega jezika po slovenskih šolah.

Jednega vam ponuja — „Laib. Schulzeitung“-a od 10. m. m. v uvodnem članku, znamenje, da se jej posebno važen zdi; drugega vam vnovič priporočamo mi, dasiravno smo v tem listu od njegovega početka do danes o tem imenitnem vprašanji dovolj jasno označevali svoje stališče — ono stališče, katero kot jedino pravo pripoznávajo vsi razumni pedagogi pri vseh národih.

Ker pa vidimo, da si sovražnik vedno prizadeva, sejati ljuliko med pšenico; zavoljo tega si smatramo v svojo dolžnost, stati paznim okom na braniku za našo pravično reč.

Uredniku omenjenega lista namreč ni dalo spati, dokler ni dal ponatisniti nekega „protesta“, kateri se je izcimil v naopačnih možganih renegata in urednika zakotnemu lističu „Freie Stimmen“ v Beljaku.

Ta „protest“ se je ponatisnil najbrže iz teh-le treh razlogov: 1. Ker se jednako rado združi z jednakim. 2. Ker je prosved napérjen proti g. dr. Vošnjaku, našemu najiskrenejšemu boritelju za uvedenje slovenskega jezika v šolo in urad. 3. Ker bi se morda vender znal ogreti tudi na Kranjskem za te bedaste nasvète kak omahljivi učitelj.

Zdaj pa poglejmo, kaj nam — „Schulzeitung“-a iz peresa svojega novega „mesije“ svétuje!

Poprej pa moramo čestite čitatelje opozoriti, da so ti nasvétí sami suhi in neovergljive samoistine (aksijomi).

Da vidimo!

1. samoistina se glasi: V slovenskih šolah mora biti učni jezik nemščina od 1. razreda pa do konca šolske dobe. — („Graf Oerindur, erklæarn Sie diesen Bloedsinn didactischer Natur!“)

2. samoistina: „Der wendische (sic!) Landmann“ mora znati nemško, sicer postane barbar, ki še svojih poljskih pridelkov prodajati ne zna ter trpí potem veliko škodo na materielnem blagostanji. — Torej vi Amerikanci, Rusi in Madjari, kojim preostaja obilo blaga za izvoz — le brzo se dajte vsi germanizirati, če ne, ne bodete znali svojega blaga izpečavati, in pretí vam gotovi gmotni pogin!

3. samoistina: Slovenski otroci znajo že svoj materini jezik gladko (!) govoriti, predno prestopijo šolski prag; čemu se bodo tedaj še v šoli v tem jeziku dalje poučevali? — Zaprite torej, vi omikani Francozje, Angleži, Lahi in Nemci svoje ljudske šole, vsaj še nismo nikdar čuli, da bi vaši otroci, predno prestopijo šolski prag, bili vsi mutasti!

Tak je tedaj svèt — „Schulzeitung“-e. — Mi milujemo le one učitelje, kateri morda morajo take bedarije plačevati s svojo pičlo plačo.

Tudi mi ponatisnemo tù nekoliko stavkov, govorečih o istej zadevi; razložek je le-ta, da naši niso prišli iz zarjavelih renegatskih možganov, nego koji se nahajajo v izvrstnej novej knjigi, katero tudi našim učiteljem zeló priporočamo. Tej knjigi je naslov: „Die Slovenen“. Vom Prof. Josef Šuman. V njej čitamo na 118. in 119. str. za materinščino kot učni jezik po slovenskih ljudskih šolah te-le zlate besede:

„In den Volksschulen ist die slovenische Sprache selbstverständlich meist die Unterrichtssprache; indess der Unterricht in der deutschen Sprache wird namentlich in Seiermark und Kärnthen so vorgedrängt, dass dadurch das Wesen der Volksschule alteriert erscheint. Während man nämlich bei allen andern Nationen für die Volksschule das Ziel dahin steckt, dass die Schüler ausser dem Religionsunterrichte lesen, schreiben und rechnen lernen, weiters dann das Gelesene auffassen, eigene und fremde Mittheilungen richtig niederschreiben und aus concreten Angaben die Rechnungsoperationen auffinden, endlich ihren Gesichtskreis in der Richtung der Natur-, der Heimatskunde und der vaterländischen Geschichte erweitern und einer belehrenden und veredelnden Lectüre Geschmack abgewinnen, um dadurch den Trieb zur weitem Bildung in sich aufzunehmen, — und all dieses zu lernen, ist nur in der Muttersprache möglich — so wird dem entgegen in den slovenischen Volksschulen gar zu häufig unter Vernachlässigung dieses Zieles die Erlernung der deutschen Sprache als Hauptziel ausgesteckt. Die Folge davon ist, dass meist weder das eine noch das andere Ziel erreicht wird; denn sobald die Schüler aus der Schule ausgetreten sind, vergessen sie das Bischen Deutsch, das man ihnen in der Volksschule beigebracht zu haben wähnt, und lesen dann weder slovenische Bücher, weil sie in der Schule vorherrschend in deutschen Büchern exerciert worden sind, noch deutsche Bücher, weil sie diese nicht verstehen, und die weitere Folge ist, dass viele langjährige Schulbesucher selbst das Lesen und Schreiben wieder verlernen. Das Streben der slovenischen Patrioten geht deshalb dahin, die Volksschule ihrem eigentlichen Zwecke zuzuwenden, damit auf diese Weise wirkliches Wissen und mit dem Wissen der Wohlstand, soweit dieser von der Volksschule abhängig ist, im slovenischen Volke einziehen könne. Die germanisierenden Schulen können allerdings einzelne Renegaten, nie aber ein gebildetes slovenisches Volk schaffen. Das Streben nach slovenischen Schulen enspringt dem Selbsterhaltungstrieb und kann nicht als Racenhass ausgelegt werden; dass von letzterem keine Rede sein könne, geht schon aus der Art und Weise hervor, wie man den deutschen Sprachunterricht in den Mittelschulen durchgeführt wissen will“.

Tak je pa naš svèt, naš program. Priporoča se sam, ker iz njega govori zdrava pamet.

Naj tedaj kdo drug — v logiki bolje podkovan — ovrže te tehtne razloge za slovenski učni jezik po naših slovenskih ljudskih šolah. Ako pa „Schulzeitung“-a tega ne storí in misli še naprej prodajati tiste čudne „aksijome“, katere smo spredaj naveli, za zdrava pedagogična načela — potem smo prisiljeni, da jej odločno zanikamo vsako sposobnost, da bi se še dalje vtikala v zadéve slovenskega ljudskega šolstva.

Naše pedagogično-slovstveno delovanje.

Ozir v preteklost in pogled v bodočnost.

I. L.

(Dalje.)

Ministerski odlok dné 17. julija 1850. l. šte. 5781 določuje, da naj se v šolah, kjer krajevne in deželne razmere zahtevajo, in kjer ni prevelike zavire, poleg materinega jezika, v katerem se vsikdar poučuje, tudi ozira na drugi deželni jezik.

Te misli so tudi v ministerskih odlokih dné 25. oktobra 1851. l. in 19. decembra 1853. l., šte. 11266, v katerih je tudi navedeno, da se s tem poukom pred 3. razredom ne začinja, in da naj se pri drugem deželnem jeziku na starost in sprednost učencev ozira, torej na materinski jezik opira. Verouk se ne sme ne samo na um, temveč tudi na blaženje srca in na višjo za vse življenje važno povzdigo duha vplivajočega namena na nikakoršen način drugače poučevati, nego v materinščini (ministerski razglasi v 21. dan aprila 1850. l. in 9. dan decembra 1854. l., šte. 14212 in 30. novembra 1855. l., šte. 17444). Ta načela so slovenski ljudski šoli odprla vrata do prostega razvitka.

Na podlogi teh ministerskih ukazov je bilo mogoče, da je tudi slovensko šolsko slovstvo po preteku skoro 40 let nove kali pognalo. K temu je naj več pripomogel pokojni slovenski škof Anton Martin Slomšek (rojen 1800. l., umrl 1862. l.), katerega Slovenci po pravici imenujemo prvega slovenskega pedagoga. — Slomšek se je obilno trudil, da se je mnogo šol osnovalo po slovenskem Štajeru, in da so šole tod dobile svoj slovenski značaj. V ta namen pa je moral spisati skoro sam vse potrebne šolske knjige. Najboljša njegova šolska knjiga je bila za tiste čase „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“, za tisto dobo izvrsten navod za poučevanje odrasle mladine ob nedeljah. Vredna je pa knjiga še danes, da slovenski učitelj vsaj njeno sestavo pozná. Prišla je v treh natisih na svitlo, prvi že 1842. l. pri Leonu v Celovci, tretji 1864. l. Za nove slovenske knjige v ljudskih šolah se je Slomšek največ trudil. Njemu je tudi ministerstvo (Thunovo) poslalo v pregled in odobrenje vse v njegovi dobi izšle knjige, ki so se do 1867. l. samo v c. kr. založbi šolskih knjig na Dunaji tiskati smele. Pred Slomšekom in tudi v njegovi dobi so se rabila le taka slovenska berila, ki so imela na eni strani isto tvarino v nemškem jeziku, katera je bila na drugi strani v slovenskem jeziku razložena. Slomšek se je silno trudil pri naučnem ministerstvu, da bi bile šole po slovenskih krajih le slovenske, kar pa dolgo časa ni obveljalo, ker se je temu zahtevanju ministerstvo silno protivilo*). Za druge kraje, kjer so Slovenci pomešani z Nemci živeli, potezal se je za slovensko-nemške šole, in v ta namen še celó slovensko-nemško slovnico spisoval. Zeló hvalevredno je bilo Slomšekovo prizadevanje, da izdá eno cerkveno in eno šolsko pesmarico.

Poslednja je prišlo na svitlo 1853. l. pod naslovom „Šola veselega petja za pridne šolarje“, a prve ni bilo moči na beli dan spraviti. Kako vneto je bilo Slomšekovo srce za šolsko slovstvo, svedoči to, da je nameraval 1845. l. ustanoviti društvo za izdavanje šolskih knjig; pravila je bil predložil Kranjskemu (takrat „ilirsko“ zvanemu) c. kr. predsedništvu, a bila so odbita. To ga pa ni oplašilo. Začel je pa 1846. l. izdajati leto za letom letnik za šolo in dom, dobro znane in sloveče „Drobtinice“, ki so izhajale do njegove smrti, in silno veliko lepe duševne hrane prinašale za vse Slovence; v njih je bilo tudi veliko prav primernih pedagogičnih sestavkov.

*) Vender je naposled v to dovolilo in na svitlo dalo tudi čisto slovensko „Malo“ in „Veliko Berilo“, oboje Slomšekovo delo.

Slomšek je bilo zeló pri srcu to, da dóbi vsakdanji šoli odrasla mladina dobre čitanke v roko. V ta namen je raznim šolskim pisateljem naročal, naj za take čitanke to pa ono spisujejo. Dotične spise je potem sam pregledal in uredil. Na ta način so prišle od 1860.—1865. l. na svitlo tri knjige z naslovom: „Ponovilo potrebnih naukov za nedeljske šole na kmetih“. 1. knjiga obsega: Zgodovino sv. vere; 2. Navod nabožnega življenja in lepega zaderžanja ter spisovanje listov; 3. knjiga pa obsega: Vodbo modrega kmetovanja in vinorejo. Te knjige slovenskim nedeljskim in ponavljevalno-kmetijskim šolam še dan danes dobro služijo.

Do 1860. l. služile so učiteljem in učencem po slovenskih šolah največ „Malo“ in „Veliko Berilo“. Razen teh se spominjam, da smo 1861. l. v 4. razredu rabili (sevéda samo vsake kvatre enkrat, kajti vsa pozornost se je obračala le nemščini) knjigo z naslovom: „Slovensko Berilo“.

Baš v teh letih so se bile uvele za 2. in 3. razred glavnih šol „Prva in Druga praktična (slov.-nemška) gramatika“, in za višji razred „Praktisches slovenisch-deutsches Sprachbuch“ ki ste bile kacic 10 let v rabi. V letih 1860—1863. izšli ste tudi „Prvo“ in „Drugo Berilo“, delo šolskega nadzornika dr. Fr. Močnika, Hicingerja, L. Pintarja in A. Praprotnika.

Pozneje 1868.—1870. l. sta učitelja M. Močnik in Andr. Praprotnik po vladinem naročilu spisala „Slovenski“ in „Slovensko-nemški abecednik“ (ravno tako tudi k slovenskemu Abecedniku primerne stenske table). Te šolske knjige so bile čez 20 let v naših ljudskih šolah, in „Drugo Berilo“ se še dandanes tiska v c. k. založbi šolskih knjig pod naslovom: „Berilo za tretji razred“. Za pouk v nemščini služili ste „Praktična slovensko-nemška gramatika“ in „Praktisches slovenisch-deutsches Sprachbuch“. Nad „Praktično slovensko-nemško gramatiko“ s slovenskim učnim jezikom in tudi nad „Praktisch. slovenisch-deutsches Sprachbuch“ z nemškim učnim jezikom so se spodtikali Slovenci in Nemci; a dobili smo 1870. l. „Prvo nemško slovnico za slovenske šole“ in potem še „Drugo“ in „Tretjo nemško slovnico za slovenske ljudske šole“. No, te slovnice so bile Nemcem po slovenskih deželah še manj po godu. Na Štajerskem *) jih še baje niso vpeljali v šole, na Kranjskem so jih po nekodi imeli, drugod zopet ne. V Ljubljani se je od 1872. l. zmirom sukalo to vprašanje, kakšne knjige naj se rabijo pri nemškem pouku; šlo je namreč za to, da bi prej ko prej odpravili slovnice s slovenskim tekstom v šoli, ker tudi tukaj kakor na Koroškem so trdili: „slovenščine ni treba pri nemškem pouku; v nemški besedi naj se otroci priučé in privadijo nemščini“. — Za nemški jezik rabili smo zdaj te, zdaj une nemške knjige. Na c. k. vadnici v Ljubljani imajo za nemški jezik zgolj nemške, a za slovenski zgolj slovenske knjige. Pri slovensko-nemških slovnica se učitelj ne more ogniti slovenske besede; pri zgolj nemških pa je to mogoče. (Za slovenski pouk se rabi Praprotnikova „Slovnica za prvence“ in njegovo „Spisje v ljudski šoli“ in sim ter tje tudi „Slovenska slovnica z naukom, kako se pišejo pisma in opravilni sestavki“.

Od tega časa smo skoro 10 let Slovenci mirovali z izdavanjem novih knjig za ljudske šole. Še le v zadnjih letih izdala je c. kr. založba novo „Začetnico s Prvim Berilom“, „Drugo“ in „Tretje Berilo“, o katerih se pač more reči, da vstrezajo sedanjim potrebam slovenskih šol in pedagoškim terjatvam. Največjo stopinjo popolnosti pa imajo dr. Močnikove računice, od katerih jih imamo 5 na razpolaganje.

*) Zeló bi se nam vstreglo, ako bi nam kdo gg. tovarišev s Štajerskega o tej zadevi kaj poročal in nam naznanil, kakšnje knjige se rabijo za nemško poučevanje, ali dvojezične, ali zgolj nemške. Ur.

Do leta 1867. in 1869. je imela edino le c. kr. založba na Dunaji privilegij, izdovati šolske knjige. Zato se pa nij prej čulo, da bi bil zasebnik šolsko knjigo spisal in jo založil. Med Slovenci je bil taka hvalevredna izjema le marljivi g. Praprotnik, ki je že l. 1852. izdal „Spisje za slovensko mladino“, šolsko knjigo, ki je že 4. natis doživela. Od istega pisatelja smo 1869. l. dobili „Slovensko slovnico za prvence“, ki je ena prvih za splošno rabo v ljudskih šolah dovoljena.

Kakor nam katalog c. kr. založba šolskih knjig od 1881. l. kaže, imamo za naše šole iz te zaloge na razpolaganje: 7 knjig za veronauk, 5 za slovenski jezik (4 čitanke in 1 slovnico), 4 knjige za nemški jezik, 5 računic in 3 knjige (Ponovila) za ponavljevalne šole, skupaj torej 24 del. Zadnji čas 1880. — 1881. l. je prišel na svitlo „Slovenski abecednik“ in „Slovensko-nemški abecednik“, ki sta ga sestavila učitelja v 2. mestni šoli v Ljubjani A. Razinger in A. Žumer in njune „stenske table“.

(Konec prih.)

Novice

pa

Dr. Janez Bleiweis.

VIII. 1850. „Leto 1848 je veliko obljubilo, leto 1849 je malo tega spolnilo, Bog daj! de bi iz težav in kervi pretečeniga časa o novim letu razcvetela oljka miru in sprave med vsimi narodi avstrijskiga cesarstva, in de bi kraljevala živa ljubezin med tronam in ljudstvam! Le v miru rodijo vednosti bogat sad! le v miru obdeljuje kmetovavec veselo svoje polje in pričakuje z lahkim sercam gotovih pridelkov; v miru obertnost in kupčija srečno napredujete, in jezéro in jezéro glav in rok skerbi za bogastvo dezele, ki se ji odtegnejo o potrebi krivavih vojsk... Novo leto bo rodilo deržavni zbor, še poprej pa deželne zборе, in vstanovitev novih srenj, ktere so korenina vstavne vlade... Bog daj! de bi vlada in ljudstva razumele imenitni klic noviga leta, v kterim ima beseda vstave še le mesó postati.“

Tako milo je pisal dr. J. Bleiweis v prvem sostavku „Misli o novim letu“ osmega tečaja, v kterem je posebej priobčil na pr.: „Zdravila zoper kevžeh in prisadno pljučnico konj. Snaženje živine. Začetek kovaške in živinozdravilske šole. Smoliko konj ozdravljati. Podučenje, kako naj se bolniku streže, ki je na vročinski bolezní — legarju — zbolel. Pomenki v kmetijskih rečeh. Ali je prav zdravi živini na spomlad pušati. Nekteri nar imenitniši pripomočki za povzdigo kmetijstva. Kdo sme bolno živino ozdravljati. Od garij in lišajev pri živini. Kako se ravnati, če človeka griža napade. Kjer je kolera, ne píte noviga vina (mošta). Kako naj kmetovavec ravná, de svojo govejo živino kuge obvarje. Kaj so zbornice za kupčijstvo, obertnijstvo in rokodelstvo? Kaj je njih namen, in kako se imajo vstanoviti? Novi stan kmetijskih družb v našim sedanjim vstavnim cesarstvu. — Spomin popotovanja po Štajarskim in Gorenskim. Spomin na Gradec. — Nektere besede o volitvi županijskiga odbora v Ljubljani itd.“ —

Spisovaje in napovedovaje veliko delo „Živinozdravništva“ je spregovoril tu in tam o samoukih, ki se pečajo z ozdravljanjem živine. Pa — „če se mora čevljar, kolár, úrar, in vsak rokodelec iz perviga učiti začeti, ako hoče dober mojster postati, in ne mojsterskaza, bo vsak previden človek lahko spoznal, de tudi živinozdravilstvo podúka potrebuje, ker je živinsko truplo prečudna mašina, ktera se mora na tanjko v opravilih poznati. Le poduk iz perviga, potem pa skušnja delata praviga mojstra v zdravništvu; sama učenost brez skušnje je puhla vednost, — sama skušnja brez po pod-

uku razjasnjene glave je pa slepo poskušanje tje v en dan na dobro srečo, slepi kokoši enako, ki tudi véasih kakšno zerno najde“ (str. 98). Razun prekristnih in primernih ogovorov v družbi kmetijski in v šoli živinozdravniški je njegovih tudi v tem tečaju več manjših drobtinic in skušenj kmetijskih in obrtnijskih.

Kakor v kmetijskih in obrtnijskih; tako je moder sovétnik bil Bleiweis tudi v županijskih in državnih rečeh svojim rojakom. „Mnogim bravcam, ki so še le o novim letu Novice ali sploh slovenske časopise brati začeli, povemo, de kronovina, vstava . . . Ker rabijo tudi drugi Slovani to besedo, čeravno v moškim spolu (ustav), smo jo tudi mi na Slovenskim vpeljali pa v ženskim spolu, tedaj pravimo in pišemo vstava, pa ne ustava, ker v in u pri nas na Slovenskim ni edino; — vstaviti pomeni einsetzen, — ustaviti pa aufhalten“ (10). — „Če stare zgodovinske bukve naših starih očakov beremo, se bomo prepričali, kako imeniten je bil župan . . . Zdej, ko so soseske dobile po novi vstavni vladi zraven véci oblasti tudi pravico domačiga jezika nazaj, se spodobi, de se ptujih besed znebimo in se poprimemo spet dobrih starih domačih, in de častitljivi besedi župan spet tisto čast nazaj damo, ktero je po grajskih hlapcih izgubila (131) . . . Nekdanje soseske, občine (srenje) s svojimi „rihtarji“ so bile vse kaj družiga od sedanjih s svojimi župani, in kakor cesar vlada cesarstvo, kralj kraljestvo, knez knežijo, vlada — se vé de v primernim pomenu in obsegu — tudi župan s svojimi svetovavci županijo (155) . . . Če bi mi bili župan ali srenjski mož v kakšni soseski, bi si prizadevali svoje sosede podučiti, de bi v vsaki soseski 3 postave sosesčanje sami sebi dali: 1) vsak otrok se mora brati, pisati in rajtati učiti; 2) vsak hišni gospodar mora svoje pohišstvo zavarovati; 3) vsak, ki ima sadne drevesa, jih mora gosenc čisto otrebovati. Koliko dobička bi to prineslo soseski (83)! . . . Spoštovanje postav je prva dolžnost vsacimu deržavljanu, naj bo prost bajtar ali narvišji minister . . . Pošten časopis ne derži z nobenim stanam, naj bo ta ali uni — ampak on se derži le resnice, pravice, postave (220).

Mnogo premnogo truda mu je dajal Novičar iz Ljubljane in iz mnogih krajev. „Od več strani nam častiti bravci razodevajo želje, de bi, kakor imamo Novičarja za Ljubljano in Krajnsko deželo, ga napravili tudi za druge slovenske dežele, za Štajarsko, Koroško, Istrijansko, Goriško. Se vé de so nam dopisi tudi iz družih slovanskih dežel dragi“ (132) . . . Na povabilo dohajalo mu je tolikanj dopisov, da je nekterikrat ponavljal vrednik: „Dobro in kratko! prosijo Novice, ki bi rade v vsakim listu svojim bravcam veliko povedale“. — To leto se je delovati jelo vzlasti za slovenske šole, v slovénkem družtvu itd. Razodel je „Odkritoserčne vošila zastran šolskih bukev v začetnih šolah po Slovenskim“, o pravicah učiteljev in mežnarjev, o pristojnem zboljšanju njih stanú . . . „Iz mnogih skušinj se nam dozdeva, de nekterim ni prav, če se v Novicah od nekterih šol govori, od družih pa ne. Pa kaj morejo Novice zato? Saj smo prosili, de naj bi se nam od vsih dopisovalo. Če nekteri rodoljubi od te ali une šole kaj pišejo, in jo vneti zavolj lepiga napredka hvalijo, — naj se oglasé tudi drugi za druge! Tako bo sprejela vsaka svoje“.

O Novicah in svojem vredovanju nasproti Kmetijski družbi in pravemu založniku, pa sploh o naših domačih stvareh, se je dr. Bleiweis izpovedal resnobno v spisku: „Lloydov dopisnik in njegova stranka“. — Iskreno je poprosil Krajnsko zgodovinsko družbo: daj zgodovino Krajnske dežele v slovenskim jeziku na svitlo! za priprosto ljudstvo, pripravno za berilo v ljudskih nedeljskih šolah po deželi (163) . . . — Pozorno je obračal se na porotne sodbe, na vradnije, ter poročal jim „Zastran pripravnosti slovenskiga jezika za sodnijske zapisnike“, češ, „Novice niso nikdar prenapetiga in nemogočiga zagovarjale, in marsiktero reč, zavoljo ktere so bile one pred létam še križane, spoznajo zdej možjé, ki so nam bili takrat nasprotniki. Tudi to reč bomo mirno

in tako razsodili, kakor je . . . Naj to odkritoserčno razjasnjenje tisti slavni gospodje presodijo, katerim je naloženo, vstavne ljudske pravice ravno tako varovati, kakor skerbijo, de se vradnikam nemogoče opravila ne nakladajo. Če kdo misli, de smo v tem razjasnjenju kaj napačniga terdili, prosimo, naj nam odkritoserčno odgovoré — pa le pošteno in z dokazi, ker le po ti poti se resnica razjasni, ne pa z natolcevanjem in čertanjem, ki je le orodje brezvestnih protivnikov slovenske ravnopravnosti“ (204). —

IX. 1851. „Druztvu slovenskemu vošim veselo napredovanje iz cele moči . . . Bravcu Novičnemu iskrene članke itd.“ — v novem letu! Ti so res prihajali na svetlobo; iskreno so se množili pisavci pa tudi bravci. — V Slovenskem druztvu so razun družih reči vže preteklo leto sestavili prvo slovensko čitanko za gimnazijo. Stvar to je vodil in nekoliko vredoval dr. J. Bleiweis, in sam v njej priobčil: „Življenje divjiga konja. — Kako si ribe gnejzda delajo“. — Natisnjena z naslovom: Slovensko Berilo za prvi gimnazijalni razred. V Ljubljani 1850. 8° str. 183. Natisnil in založil J. Blaznik — bila je to leto potrjena za šolsko rabo.

V Novicah je v devetem tečaju spisal ali poslovenil dr. Bleiweis na pr.: „Vodnik pri živinoreji našim gospodarjem in gospodinjam. Nova dacna ali mitna tarifa za vse dežele avstrijskiga cesarstva. Kmetijske vošila. Opomin kmetovavcam po Krajnskim, Štajarskim in Istrijskim. Premišljevanje o porotnih sodbah. Nekatere povestice od živinskih mazačev in mojstrov-skazov. Kaj je žabica pri goveji živini. Dopis iz Solnograda. Poljske pridige prof. dr. Stöckhardta. Natanjčin poduk, da tudi živina solf potrebuje, — da se živini solf dajati dobro splača, — in napeljevanje, koliko, kdaj in kako naj se ji sol daje. Pomočki zoper krompirjevo bolezin. Čigavo je blago, ki o povodnjih po vodi priplava in ga kdo vjame. Kako se pomanjkanju nastelje ubraniti. Hvala prešičje reje. Zdravilni svèt za zimo (zoper ozebljino rok ali nog). Velki zbor kmetijske družbe itd.“ — Nekaj teh dal je na svetlo brez podpisa; tako premnogo manjših kmetijskih in živinozdravniških skušenj, obrtnijskih novic itd. —

Ker se mu je prijateljsko pridruževalo čim dalje tem več pomočnikov — pisateljev v Novicah, skladal je tem lože sam posebej knjige, in njegova 5. knjižica: Nauk murve in svilode rediti in svilo pridelovati. Po spisu doktorja in profesorja Fr. Ksav. Hlubek-a za Krajnsko deželo vredil dr. Janez Bleiweis, na svitlo dala Krajnska kmetijska družba. S podobami na štirih listih. V Ljubljani 1851 m. 8° str. 54. J. Blaznik. V dveh razdelkih: Sviloreja. Murvoreja. — Knjiga 6. pa je: Nauk zdrave in bolne kopita podkovati in kopitne boleznì ozdravljati. Spisal dr. Janez Bleiweis. Pervi del „Živinozdravništva“. V Ljubljani 1851. 8° str. 114. J. Blaznik. „Umen kovač sedanjiga časa ni in ne sme biti sirov rokodelec, pravi v uvodu, ampak on mora biti umetnik in zdravnik“. — Knjigo „Živinozdravništvo“ sta sklenila v VI — X delih spisati dr. Bleiweis in dr. Strupi. V naznanilu l. 9 pravi na pr.: „S to obširno in občekoristno knjigo, kakoršne dosihmal Slovenci, in kolikor nam je znano, tudi Slovani sploh še nimajo, se bo veliki potrebi vstreglo, ki se je razodevala povsod po tacih bukvah za živinozdravnike in zdravnike sploh, za kovače, živinorejce in za vsaciga kmetovavca. Priporočiti jo smemo tudi bukvarnicam vsih slovenskih županij. Nadjamo se poslednjič, da tudi slovensko slovstvo ne bo po nji nevedno pomnoženo, kar pa ne gré nam, ampak drugim možém soditi. Težko je bilo, po neobdelanih potih pervim hoditi, in o visocih vednostih tako pisati, da na eni strani véda (vednost) nikakoršne škode ne terpi, na drugi strani pa da so bukve tudi prostimu bravcu razumljive“.

Slovensko druztvo — kaj počnè v Ljubljani? — je kratek pa pomenljiv spisek (l. 5.), v katerem kaže dr. Bleiweis, da „druztvo ne derži križama rok, in de je brez šuma v koristni delavnosti zapopadeno“. — Skrben za šole je spisal dr. Bleiweis

tudi resničen spis „Od ljudskih šol po slovenskih deželah“ (str. 80—91). — Ravno o šolskih stvaréh je na vgovor ministrov nekemu Slovincu: „Slovenci ničesar ne potrebujejo, ker se pri meni ne oglasijo. Pot željá je po uradijah, ne pa po časopisih“ — odgovoril v opombi: „Mi pa mislimo: naj bi slavnemu vstavnemu ministerstvu razodetje poštenih in odkritoserčnih časopisov v vsih rečeh razjasnenje bilo uradniških predlogov in nasvetov. Če so nasveti uradij v edinosti z vošili časopisov, zamore gotovo biti, de bo njegov sklep s hvalo sprejet. Ako pa so si vradniški nasveti navskriž z vošili odkritoserčnih časopisov, bo prav storilo, ako dvomljivo zadevo natanjko preiskati da, de resnico zvé. Tako bo sebi, pa tudi občinstvu vstreglo“ (str. 17).

Novice so se s svojimi tehtnimi in modro vbranimi sestavki in z Novičarjem svojim ljudstvu tolikanj priljubile, da so dohajali prošnjiki, naj se povekšajo in pomnožijo. „Po vsem Slovenskem rado brane in močno obrajtane Novice, ki so edini slovenski časopis, kterega najdeš v bajtici prostega kmeta, kakor na mizi gosposkega domorodca, bojo kmalo svoj 9. tečaj dokončale. Kako bo prihodnjíč ž njimi? Premajhne so nam v njih obširnem zapopadku za sedanjí čas, ko se je novo življenje po Slovenskem vnelo. Naredite jih večí, ali, kar bo večini še bolj všeč, dajte jih dvakrat v tednu na dan; radi plačamo nekaj več za-nje, vunder bi ne smela cena previsoko poskočiti. Naj bi prejemniki Novic ta moj nasvet prevdarili in svoje misli g. vredniku naznanje dali“ — pisal jim je prijatelj iz Celja (l. 48 str. 244). To se je prevdarjalo in potrdilo. — Tako se je vršila tudi razprava o jeziku in njegovih oblikah. Kratko, toda krepko je povedal v tem obziru svojo misel dr. Bleiweis (str. 45); iskreno nasproti zlobnim nagajivcem o slovenskem in občnem slovanskem ali edinem književnem jeziku (str. 224—5); določno vsem naročnikom pa l. 53 v „Slovo Novic za leto 1851“, kjer o tej reči pravi namreč:

„Jezik pišejo Novice slovenski, ker so slovenskimu narodu namenjene, in pisale ga bojo tudi prihodnje brez pristranosti oblik, kakor jim bojo g. pisatelji svoje spise iz mnogih krajev Slovenskiga pošiljali. Novice so, polagama stopaje, brez hrupa, brez sile, brez vojske naš sedanjí občji pravopis po Slovenskim vpeljale, in tako bojo s podporo rodoljubov, ako Bog da, še marsikaj doveršile v pravo vzajemnost in slogu, ne pa v tisto, ktera hoče slovenski jezik popolnoma zatreti in čudovito mešanico na njega mesto postaviti, ktera nikdar ne bo veljavnosti občeslovanskiga jezika dospela. Novice bojo pilile in gladile slovenski jezik kar bo moč, in ga marljivo množile z dobrim blagam svojih slovanskih bratov — ali častitljivi jezik slovenski bojo ohranile domačimu slovstvu, dokler ne pride občeslovanski na dan. Do tistiga še v prihodnosti skritiga časa ima vsak narod poglavno nalogo, svoj jezik izobraževati, in Bogme! tudi slovenski jezik je kakor vsak drug slovansk in morebiti še bolj tega izobraževanja vreden, ne pa da bi ga kot malovredno šaro na stran pahali kot nevedneža, da bi se v njem pisalo. Pervaki in nar slavniši slovenski pisatelji, ki še živé ali že v grobu počivajo, so bili in so z nami o tem edinih misel, in le ti, kterih dela slové kot nar izverstniši slovenski zakladi, imajo veljavno besedo o tem, in njih pravilo je nam vodilo. Za dosego občeslovanskiga, ne pa za negodno kovstvo zopet noviga jugoslavenskiga jezika, bo Novicam vedno mar, in prihodnje leto bojo morebiti kakošne poskušnje v tem donášale, kterim pa nočejo nikakor višji cene prilastiti, kakor da naj se te poskušnje sprejmejo kot jezikoslovne drobtinice za poskušnjo, za prevdarek, za pretres, ne pa da bi v njem že pisali ali da bi celo mogočno zapovedovali rekoč: Da pišite sedaj vsi tako, sicer ste protivniki vzajemnosti slovanske! . . . To zastran jezika . . . S terdno voljo neutrudljivo se tudi v novim letu poganjati za blagor in za omiko slovenskiga naroda in jezika, vzamejo tedaj Novice za letos slovó od vsih svojih prijatlov in prijatlic. Z Bogam!“

Nove stenske abecedne table.

(Dalje.)

II. tabla

ima „most“ s tremi stebri v vodi, tedaj nekako podobo črke „**m**“, potem pa ima tri vrste pisnih vaj. Ker tukaj, na tej tabli, uže znanim črkam **i**, **u**, **n** pristopa še „**m**“, zato se stavi na prvo mesto in za njim pride samoglasnik **i**. Prva vrsta ima te-le vaje: **m**, **mî**, **im**, druga: **mu**, **um**, **mî**, tretja: **in**, **u-nî**, **m**.

Za pisnimi pridejo štiri vrste tisnih vaj, ki ponavljajo priučeno.

Treba je tudi tukaj, da učitelj nekaj spregovori o ločnicah, kolikor se jih tukaj nahaja, namreč o vejici, vezaji in piki. Na to je treba zgodaj, tedaj pri prvem branji, vaditi učence, in ta potreba se kaže uže prav očitvidno na tej (II.) tabli. Med pisnimi vajami nahajamo več dvozložnih besedi in kratek stavek v besedah „**mî in unî**“; v 3. vrsti nahajamo uže predeljeno besedo **u-nî**. Kadar otroci prepisujejo s table ali iz bukev, bodo gotovo vezaj naredili, kakor ga vidijo na predpisu, naj ga bode uže treba ali ne. — Pri poučevanju malih je vsaka na videz malenkostna stvar važna; koliko besedi, koliko poprav si učitelj prihrani, ako precej od začetka otroke opozori na ločnice!

Dostavek. Veliko je krajev, kjer otroci še niso videli mosta, ne lesenega, niti kamnitnega; morda pa so videli oblok v cerkvi, ali kje pri domači hiši; takim otrokom, z „mostom“ (na sliki) ne bode nič pojasnjene; a „mizo“ to poznajo vsi otroci, tedaj tudi lahko veljá „miza“ za vzorno besedo (Normal-Wort) pri črki **m**; učitelj pa tudi otrokom znanje črk močno poočituje, ako jih opomni, kako se oglašá ta ali una žival; pri črki „**m**“ jih lahko opomni, kako se oglašá „goveda“ i. dr.

III. tabla

ima v trikotniku „oko“, poleg njega pisen **o** in za tem 3 vrste pisnih in 4 vrste tisnih vaj, v katerih se ponavlja vse dosihmal priučeno. Ker „**o**“ na tej tabli prvokrat nastopi, tedaj mu gre prednost, in v 1. vrsti tisnih vaj beremo: **o**, **on**, **no**, **in**; v 2 vrsti: **om**, **mo**, **mu**; 3. vrsta se glasi: **um**, **nî**, **no**.

Pri tisnih vajah nahajamo uže več kratkih stavkov, n. pr.: **on in u-nî**, **o-nî in mî**. Ponavljamo tedaj še enkrat to, kar se je pri II. tabli opomnilo o ločnicah; nekateri velevajo otrokom, da vselej vejico izgovoré, kadar pridejo do nje; to se zgodí iz tega namena, da so otroci prisiljeni počasi brati in jih slabeji lože dohajajo; drugič pa si dobro zapomnijo imena ločnic.

IV. tabla.

Na tej pa gospodari „**a**“; ta ima vso prednost na tej tabli. Slika nam predstavlja „angela“, poleg slike je pisen „**a**“, potem pa kakor navadno 3 vrste pisnih in 4 vrste tisnih vaj. Ker otroci vsega skupaj uže poznajo 6 črk, tedaj je tudi lože sestavljati kratke stavke, kakoršnih se tudi v istini mnogo nahaja, tako pri pisnih, a tudi pri tisnih vajah. — Prav mnogo je besed, ki se z „**a**“ začénjajo, zato si otroci ta glas lahko zapomnijo; uže dete kliče: „ata, mama“; to dvoje imen mu je naj bolj priljubljenih.

V. tabla

nam kaže dvorogljate vile, ali bolje podajalnik, s kakoršnim snopje podajajo v kozolce; dva roglja ima, na koncéh je nekoliko privit, kakor je tudi v resnici, prav sličen

je potem pisni črki „v“. Skoz in skoz gospodari na tej tabli „v“, ker tukaj gre priučiti to črko; obsega pa ta vaja kakor prejšnja 3 vrste pisnih in 4 vrste tisnih vaj; med pisnimi vajami nahajamo uže dvoje trizložnih besed, ki se glasite: **i-ma-mo no-vi-no**. Daljše besede se otroci prav radi naučé iz glave brati, posebno tačas, kadar kdo naprej bere, a jih ne napeljuje, da bi si sami trudili glasove skupaj sestavljati; otrok, kateri je prišel takemu učitelju-skazi, recimo kakšni dobrohotni tetrici, v roko, bode ves abecednik iz glave znal, a brati pa vender le ne; temu vendar le šola zapreči s tem, ker otroci beró iz abecednika, in s stenskih tabel, in ker se pisalno-bralna metoda dosledno izpeljuje, beró tudi otroci to, kar so sami spisali, in tako se ubrani, da se ne navadijo iz glave — prav za prav — brez glave brati.

VI. tabla.

Ima „ragljo“ in za njo „r“ in 3 vrste pisnih vaj in sicer: **ro, ra, ri, ru, or, ir, ar, ur, v, r**. Gotovo je uže sleherni učitelj, ki rabi te table, zapazil in otroke opozoril na dvoje riž (Zeilen), med katere so tukaj postavljene pisne vaje, in baš zaradi tega so te vaje posebno pripravne tudi za pismene naloge. Učitelj bode nemara tako-le postopal: Ko otroci poznajo glas in obliko **r^a**, naj beró najprej s stenskih tabel; ko se nekoliko utrudijo gledati na stenske table, naj poskusijo brati iz bukvic, in ko so se tudi tega naveličali, naj pa na tablice pišejo s stenske table, in potem pa pisano s svoje tablice beró. „Razlika mika“, posebno pa otroke; učitelj pa tačas, ko učenci pišejo s stenskih tabel, najde lepo priliko, da slabejim pomaga, jim roko vodi, ali kakor koli potrebno spozná, tudi ni naopačno, ako otroke spodbada, da drug drugemu kaj pomagajo, zato tudi takrat pri otrocih ne more taka tihota vladati, kakor v grobu, marveč otroci naj z veseljem in z nekako živahnostjo gredo na odkazano delo, in ko svojo nalogo izvršé, si nekoliko oddahnejo, ter učitelju pokažejo, kako so „lepo“ spisali; kajti otroci se učé „zaradi učitelja“ in če ne pogleda njih dela, rekó: „čemu sem se pa trudil, ako še nočete pogledati, kar sem naredil!“

Za pisnimi vajami pridejo 4 vrste tisnih vaj in med njimi dvoje trizložnih besed **o-ma-ra, na-ra-va**. Zopet nova težava učitelju in učencem. Dvo- in trizložne besede nekateri odlašajo dotlej, da otroci poznajo vse črke, in umejo uže gladko sestavljati jednozložne besede. Kakor je videti, naše stenske table ne držé se tega pravila, marveč polagoma vadijo otroke dve- in trizložnih besed. Jedenkrat se more led prebiti, otrok se more navaditi tudi mnogozložnih besedi brati; ako pri nekaterih ne gre, naj si učitelj pomaga, n. pr.: naj otroku pokaže le 1. zlog, ko tega gladko prebere, naj mu odkrije še drugega in potem še tretjega; potem naj ga opozorí, da je to le jedna sama beseda in jo more prečitati v treh odsledkih, in tako se bode tudi slaběji učenec navadil brati mnogozložnih besedi.

Pristavek „r“ si otroci lahko zapomnijo, tudi si sestave z **rom** dosti hitro zapomnijo, samo da nekateri **r** z **lom** pri izgovarjanji zamenjujejo, kar pa se pozneje navadno samo izgubi. Komur „raglja“ ne ugaja, naj si zbère drugo vzorno besedo, katerih imamo za „r“ na izbiranje, naj bolje, se vé, so take, ki izrazujejo drdrajoči glas, n. pr.: raglja, ropotulja, da je oboje ob jednem imé in glas, ki se izvabi. (Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Štajerskega. A) C. kr. dežel. šolski svèt. V seji v dan 9. febr. 1882. l. so se poslala ministerstvu za uk in bogočastje konečna poročila o stanji štaj. srednjih in dež. meščanskih šol za l. 1880/81 in se odobrili to zadevajoči nasvéti. C. k. policij. nadkomisarju v

Gradci Jos. Fröhlich-u se je izrekla zahvala za mnogoštevilna njegova darila mineralij raznim šolam; sklevalo se je o raznih došlih rekurzih ter dovolilo, da se glavne počitnice na nár. šoli v Baierdorfu pri Gradci prelože v čas od 1. avg. do 15. sept. — Imenovali so se nadučiteljem: K. Uragg v Gnas, M. Planker v Laporje (dozdaj učitelj na isti šoli); učiteljem: H. Klotzinger v Weiz in M. Korent v Lödersdorf; za def. podučitelja A. Messner v Weizi. Stalno upokojen je A. Kostanjšek, nadučitelj v Št. Ilu pri Slov. Gradci. — V seji 23. feb. dovolila se je nekaterim učit. osobam postavna odprava; učit. J. Zupanc (v Novi Štifti pri Gornjem gradu) je v stalno upokojen, ter je imenovan nadučiteljem: Fr. Grohman v Weixelbaum; učiteljem; J. Weiss v Pischelsdorf, J. Dobnik (iz Št. Jurija na juž. ž.) v Št. Florijan (okr. Konjice), Jur. Pilih v Črešnice pri Konjicah (dozdaj zač. učit. na isti šoli), J. Arnuš v Št. Jakob v slov. Goricah (dozdaj podučitelj na isti šoli). Dovolilo se je razširjenje dvorazrednice v Vitanji v trirazrednico in osnova obrtnijsko-nadaljevalnega tečaja na nár. šoli v Murau-u. Na znanje se je vzel tudi odlok ministerstva o nadaljevalnem tečaju za učitelje obrtnijsko-nadaljevalnih šol na c. kr. državnih obrtnijskih šoli v Gradci ter se v to potrebno odločilo.

B) Odlikovanja. Nj. Vel. pr. cesar podelil je v znamenje dolgoletnega uspešnega delovanja na polji nár. šolstva zlati križec za zasluge c. kr. vadniškemu učitelju Iv. Miklošič-u v Mariboru in učitelju K. Mayer-u v Admontu; minister za uk in bogočastje je podelil Ljud. Preining-u, nadučitelju v Donawitzu, naslov »ravnatelja« in podučitelju v Judenburgu Fr. Waldsam-u naslov »učitelja«.

C) Društveno življenje. Na slov. Štajerskem je zdaj 15 učit. društev in sicer: Brežko, Celjsko, Konjiško, Kozijansko, Ljutomersko, Marenberško, Mariborsko mestno, Mariborsko okoliško, Ormuško, Ptujsko, Radgonsko, Slovenjebistriško, Šmarsko, Št. Lenartsko in Zgornje savinjsko. Vsako teh privatnih društev deluje bolj ali manj marljivo. Ker pa si je le Celjsko učit. društvo za letos izvolilo za »Uč. Tov.« posebnega poročevalca o svojem delovanju, pa bi marsikateri čitatelj tega lista tudi rad poizvedel, kaj počnejo tudi druga društva, poročati hočem to vsak mesec toliko, kolikor bom zvedel. Naj začnem torej danes! Že dné 29. okt. 1881. l. izvolilo si je Radgonsko učit. društvo za l. 1882. sledeči odbor:

A. Kvas, predsednik; Mejovšek in Ornik, zapisnikarja; Erzenjak, blagajnik; Grabner, knjižničar; Stopper in Hofstätter odbornika. Marenberško uč. društvo je praznovalo dné 1. dec. 1881. l. svojo prvo desetletnico. Mariborsko okoliško izvolilo si je že 1. dec. m. l. sledeči gospe v odbor za tekoče leto: Al. Ser nec, predsednik; Praprotnik, podpredsednik; Družević, blagajnik; Sabati in Cizelj zapisnikarja; Koprivnik, Kovačič, Hren, odborniki. *) Mariborsko mestno je imelo v 4. dan jan. t. l. svojo prvo letošnjo sejo. G. I. Koprivnik je govoril o delovanju in življenju mravlj. — Ormuško izvolilo si je v dan 5. jan. t. l. sledeči odbor: Fel. Majcen, predsed.; Jurša, podpred.; Rakuša, zapisnikar; Stuhec, blagajnik; Štrenkelj, odbornik. Naročeno je to društvo na »Uč. Tov.«, »Popotnika« in »Päd. Zeitschrift«. Pri zborovanju Šent-Lenartskega uč. društva v 9. dan febr. govorila sta Moher in Horvat o tem, je-li umestno učencem pred šolo in med urami davati pismene naloge? Horvat je govoril tudi še o naglaševanju pri skupnem govorjenju v šoli. Konjiško je imelo v 2. dan marcija sejo. Govorila sta Teran o tihah selivkah in Šebat o naopakah pri vzgoji otrok v domači hiši. V odbor za t. l. so voljeni: M. Teran, predsed.; Leitgeb, podpred.; Smolè, zapisnikar; Kapun, D. Serajnik, Tribnik, odborniki. — Isti dan zborovalo je tudi Šmarsko uč. društvo ter sestavilo taki-le odbor: E. Blenk, predsednik; Žumar, podpred.; Šetinec, pevovodja; Kristan in Anderluh, odbornika. Sklenilo se je tudi, da se v prihodnje vsak prvi četrtek v mesecu zboruje.

D) Raznoterosti. Nj. V. presv. cesar je podaril 200 gold. za zidanje šole v Kozjem. Sposobnostne skušnje za národne in meščanske šole se začnejo v Gradci dné 11. aprila. Prošnje za pripust k skušnjam naj se vložijo do 6. apr. na ravnatelja komisije g. Iv. A. Rožek-a. V Gradci so ustanovili učitelji permanentno razstavo učnih pripomočkov. Mnogo slavnih firm je že obljubilo svoje izdelke pošiljati v to razstavo. Graška »Tagespost« bo v prihodnje imela vsako drugo nedeljo celo stran priloge za »šolske in vzgojilne predmete.« Učitelji (se vé le v nemškem duhu piscoči) se vabijo v sodelovanje. V 17. dan febr. je umerl Iv. Pichlhöfer, bivši okr. š. nadzornik in ravnatelj na nár. šoli v Fürstenfeldu. *Tone Brezovnik.*

Iz Vojnika. Veselje navdaja človeka, če vidi, kako se po minoli nevihti, ki je pretila vse podreti, zbirajo zopet »svoji k svojim«, okoli skupnega prapora. Tako se godí pri našem društvu. Prorokoval se mu je propad in pogin, a glej, kot tič fenis vstalo je iz razvalin krepkejše in

*) Istega dne izvolilo si je tudi Ptujsko svoj odbor za l. 1882. in sicer: J. Robič, predsed.; Žiher, podpred.; Kele in gdč. Rab, zapisnikarja; Kranjc, blagajnik; Lohmer, knjižničar; Šijanec, Možina in Silvester, odborniki.

čvrstejše kot je bilo pred; kajti kdor je zdaj po tej nevihti še društven ud, ta ni ud le iz občne navade, nego on je ud tega društva iz samosvesti, iz moškega prepričanja, da služi sveti národni in stanovski reči. Pa ne samo, da so ostali vsi stari udje, da ne govorim o nekaterih kukavicah, — nego pri vsaki seji zглаšajo se še novi marljivi udje, kateri so pred le molcé na strani stali. Tako sta nam tudi pri zadnjem našem zborovanji v 2. dan marcija t. l., katerega se je udeležilo 24 udov, pristopila zopet dva krepka stebra nár. šolstva, namreč gg. Jos. Vidic, nadučitelj v Št. Pavlu pri Bolski in Fr. Gabršek, def. poučitelj na Zidanem mostu.

Po navadnih poslovnih opravkih, — razdelila se je na ogled med drugim lepo izdelana slika »die Regenten des Erlauchten Hauses Habsburg und Habsburg-Lothringen; založil L. Bauer v Brnu, cena 1. gl. 20 kr.« in od Karlsbadskega učit. društva izdana brošurica »die associative Selbsthilfe der Lehrer« — je govoril g. prof. A. Kosec o naših naopakih v nemškem jeziku. Govornik pravi, da se povsod térja, da zna človek vsaj svoj materini jezik pravilno in tega se ima naučiti v raznih šolah. Prvi pogoj k dosegu tega namena pa je, da zna učitelj sam materini jezik svojih učencev dobro. To se pač na nár. šolah po Slovenskem večinoma godí, izvzemši se vé Koroško, a na naših srednjih šolah! — Tujega jezika se bo naša mladina do dobrega naučila le tedaj, kadar svoj materini jezik dobro zna. Da si mnogoteri Slovenec boljše govori nemški kot marsikateri rojen Nемец, vendar nahajamo med nemško govorečimi Slovenci še mnogo slovenizmov. Govornik preide na razne take naopake. Navaja nam pogrške pri izgovarjanji in rabi posameznih glasov (so-, samo-, pre- in dvoglasnikov), člena, zaimkov, številnikov, predlogov in veznikov. Povsodi navel nam je obilico drastičnih vzgledov, katere si je nabral pri pouku slovenske mladine na nemški šoli.

Na to je govoril g. Lopan: »Kako naj vpliva ljudski učitelj na povzdigo kmetijstva?« Glavne misli tega govora so bile nekako te-le: Mnogo se posebno v zdanjih časih govori in piše o propadanju kmetijstva in kako bi se mu dalo pomagati. Da se kmetovalcu slabo godí, si je mnogo sam kriv; ravna se še zdaj, ko so se socialne razmere tolikanj predrugačile, vedno še preveč po starem kopitu. A ne štejemo mu tega preveč v zló! Kako naj bi neki bil drugače? Kdo naj bi ga bil poučil v prejšnjih letih? Le tù in tam se je nahajal kak marljiv učitelj ali duhoven, ki je uvidel, da potrebuje ljudstvo razen dušnega kruha, tudi še telesnega. Zdaj imamo sicer v raznih krajih kmetijske šole, a te so večinoma (na Štajerskem le) nemške, drugič pa so tudi predrage, da bi mogel kmet svoje sinove v nje pošiljati. Ostani torej le nár. učitelj kot glavni pospešitelj kmetijstva. Tù naj se uresniči: národ šoli, a šola národu. A to se lahko reče, pa težko stori. Postavno se v kmetijstvu poučuju v nár. šolah ter ustanovili so se tako zvani »nadaljevalni kmetijski tečaji«. Ker pa se s tem ne doseže Bog vé koliko, zato pravijo nekateri a) boljši nič kmetijstva na nár. šoli, kakor samo polovičarstvo in povernost, češ, otroci niso zreli za teoretični pouk v tej stroki; b) za kmeta je dovolj, da zna nekoliko tiskanega brati in svoje imé podpisati; c) da je ljudstvu celó v kvar, ako si pridobi kaj šolske omike, češ, kdo bode potem delal, če bo vse učeno? Oglejmo si te ugovore! — Polovičarstva, naj se vgnjezdi kjerkoli, ne zagovarja nihče. Ali se pri drugih predmetih vse doseže? Ne. Šola je le priprava za življenje, nihče se še v šoli, naj si bo tudi najvišja, ni izučil. Treba v življenji vednega premišljevanja, vednega nadaljevanja tega, čemur podlogo smo v šoli dobili. Šola doseže tù že mnogo svoje zadače, ako vcepi otrokom ljubezen do kmetijstva, da se ga bodo otroci radi poprijeli ter radi kmetijske knjige čitali. — Da kmetu ni treba nobenih vednosti, dokazujejo nekateri s tem, da pravijo, da so današnje šole predrage. Ker so torej predrage, pustimo jih, kričijo. Res, da so nekatere občine s tem, da so si zidale nekake palače za šolo, pokopale v dolgove, a to je bila neumnost, in neumnost je na svetu vedno najdražja. Térja se zdaj, da se dolžnost šol. obiskovanja skrči na 6 let. A ta je že itak na deželi. Kajti malo otrok je na deželi, ki bi začeli šolo obiskovati z dopolnjenim šestim letom, navadno se to zgodí še le s 7. ali 8. starostnim letom. Potem naj pa že z 12. letom izstopi! Je li bo mogoče, da se v teh kratkih letih bodoči kmet toliko izobrazí, da bo mogel zadostovati vsem državljanskim, socialnim in gospodarstvenim terjatvam, katere se terjajo dandanes od njega? — »Kdo bode potem delal, če bodo vsi omikani!« kriče nekateri. Če so zdanji delavci surovi, lenobni i. t. d., je pri tem pač zdanja šola precej nedolžna, kajti večina zdanjih delavcev še ni iz nje. In omika naj bi bila izvir lenobe! Nikdar! Neumna ošabnost je, ki brani omikancu — boljše poluomikancu — se dela poprijeti. Ravno neomikani národi so najbolj lenobni, in na kolikor nižji stopinji omike stojé, na toliko višji stopinji lenobe ležé. Da pa bodo postali vsi ljudje omikani, no, do tedaj še lahko spimo mirno kot kralj Matijaž.

Ker je torej tudi kmetu treba nadaljnega duševnega razvitka, nastane vprašanje, kaj naj učitelj stori, da ta vzvišeni namen doseže in izpolni svojo dolžnost do svojega národa? V to svrhu naj skrbi: a) da privede učence do popolnega razumenja književnega jezika, ter jim vcepi ljubezen do čitanja; b) da ima šola dovolj bogato knjižnico, v kateri naj se nahaja dovolj kmetijskih knjig; c) da ima šola zadosti velik šolski vrt za dejanske poskuse učencev v kmetijstvu; d) da ima nekako zbirko kmetijstvu škodljivih in koristnih živalij, domačih zelišč, zboljšane kmetijskega orodja i. t. d.; e) da se osnuje na njegovi šoli nadaljevalni kmetijski tečaj; f) zunaj šole naj pomaaga s svétom in dejanjem kjer in kolikor more.

Zavoljo pomanjkanja časa se je moral na dnevnem redu stoječi govor »o rastlinstvu« preložiti na drugokrat. Vzprejel pa se je še predlog g. Kregar-ja, da naj se pošlje našemu marljivemu g. Iv. Miklošič-u, učitelju na c. k. vadnici v Mariboru, čestitka k njegovemu odlikovanju.

Tone Brezovnik.

Iz Dolenjskega. (O izpremembi šolske postave z ozirom na razmere slovenskega šolstva. Če slovenski učitelji čitajo kaj prida nemške šolske liste (kar je verjetno, ker se slovenski vse premalo podpirajo), posnamejo iz njih veliko nevoljo zoper šolsko novelo, katero je sl. vlada predložila gospodskej zbornici, kjer se zdaj šolski odsek o njej posvetuje. Med Dunajskim učiteljstvom, nekoliko tudi med nemško-avstrijskimi šolniki je vzbudila ta novela prve dni veliko vzbujenost, tako, da se je večina — vsaj tako se bere — v principu zoper vse njene določbe izrekla. Dunajski voditelji učiteljstva so n. pr. pustno nedeljo menda kacic 700 učiteljev pozvali v zbor, ki se je skoro brez izjeme postavil v protislovje z novelo, kar je menda prav nevoljno opazil naučni minister Konrad, in óstro grajal ministerski svetovalec Hermann. Vpraša se tedaj: Kdo ima prav, veliko število nemških učiteljev, ali pa sl. vlada, ki je oziravši se na zdanjo večino v državnem zboru predložila izpremembo državne šolske postave s 14. maja 1869. l.? Temu vprašanju kot učitelji ne odgovarjamo, kajti učitelj mora šolske zadeve in interese svojega stanu presojevati vselej s svojega stališča ter šolo in učiteljstvo dobro zagovarjati in braniti, kajti dostikrat se primeri, da se drugod šolskega zagovornika ne dobí. Zato moramo reči, da učitelji sami bi te novele državnemu zboru ne bili nikdar predložili, da si je v njej mnogo §§., s katerimi se zlagajo tudi napredni šolniki. Nasvetuje jo pa skupno ministerstvo (ne samo naučno), ki se mora na vse potrebne in koristne ustanove in naprave v državi enakomerno, pravično in objektivno ozirati, ter skrbeti toliko za uspeh šolstva, kolikor za napredek v justici in upravi ter braniti te stroke tako, kakor cerkvene interese, ali skrbeti za vojaštvo enako, kakor za kmetijstvo i. t. d.

Ako se bode novela vzprejela in zakon postala, ne bode avstrijsko šolstvo radi tega nič trpelo; kajti čeravno bi se velika navdušenost, ki je vladala za šolstvo v Avstriji že kacic 15 let, s to novelo nekoliko ohladila, tega novela ne bode zakrivila. §§. *) njeni so nekaj v bistvu taki, kakoršni so v obstoječih državnih deželnih zakonih in šolskih ukazih, nekaj so celó nekoliko praktičnejši od marsikaterih do zdaj veljavnih. Priznati se sicer mora, da se po tej noveli hoče cerkev in duhovništvo nekoliko oškodovati za one pravice, katere so jima bile odvzete z novimi šolskimi postavami; a na drugi strani pa ostane resnica, da se s tem, ko se versko stališče (in posredno važnost cerkve in duhovništva pri šolski vzgoji) bolje poudarja, pravic posvetnega učiteljstva nič ne dotika.

Z ozirom na razmere slovenskega šolstva pa moram reči, da ne bode ta šolska novela čisto nič vplivala. Dokaz temu je že to, da se niti eden slovenski list ni do zdaj oglasil zoper njo. Kaj pa nas Slovence tudi briga, ali naj bo telovadba za deklice obligatna ali neobligatna, ali naj se nauk o ustavi učí ali ne, ali naj se pripravniki 3 ali 4 leta šolajo. Mi imamo vse druge in važnejše skrbi; te pa so: 1. da postanejo naše ljudske šole vendar enkrat čisto slovenske, da se vvede v učiteljske izobraževalnice slovensčina vsaj za kake $\frac{4}{5}$ ali $\frac{3}{4}$ predmetov, in da s svojo delavnostjo in vladno pripomočjo dospemo do potrebnih slovenskih knjig za národne šole in učiteljišča. 2. Je potrebno na to delati, da bode hodilo v šolo tudi še tistih 40%—25% slovenskih otrok, kateri vsled pomanjkanja šol v mnogih slovenskih župninah in od župnin oddaljenih vaseh — še v nikakoršne šole ne hodijo. Da bi ti otroci vsaj 3 ali 4 leta (če tudi ne 8, 7, ali 6 let) v šolo hodili, zadovoljni bi bili; kajti njih stariši plačujejo šolski davek že leta in leta, a njih otroci nimajo od tega nič. — Torej mi Slovenci potrebujemo take postavbe, po kateri bi se priskrbele nam vse potrebne, in to národne šole, da ne bi leto za letom šoli odraščalo toliko mladine čisto brez pouka. Predlagana šolska

*) Črka je itak mrtva, a duh je, ki jo oživlja.“ Pis.

novela pa nas v tem položaji, kakor se mi nahajamo, niti ne ogreva niti ne ohlaja. Lahko bode se torej našim poslancem v Beči v tej zadevi ravnati. — e —

Iz Novomeškega šolskega okraja. Vprašanja za prihodno učiteljsko konferencijo. 1. Kako more ljudski učitelj vzgojevati trdne značaje, in kako skrbeti za poboljšanje нравnega življenja prihodnje generacije? (Za vse učitelje i učiteljice). — 2. Kako more učitelj na deželi nauk v posameznih predmetih praktičnim, kmetijskim potrebam prirediti? (Za vse učitelje i učiteljice na deželi). 3. Kako more učitelj v šolah, v katerih se po visokem ministerskem ukazu s 5. apr. 1878. l. pripravljajo učenci tudi za srednje šole, taiste zdatno v materinem jeziku poučevati? (Za učitelje čveterorazrednih šol.) 4. Kako more učiteljica nauk v učnih predmetih in posebno v gospodinjstvu praktičnim, mestjanskim potrebam prirediti? (Za učiteljice v mestih.) Vprašanja so nujna in današnjemu času prav primerna.

Ant. Derganeč.

Iz Postojine. — 13. sušca t. l. izročili smo hladni zemlji g. Lovreta Kušlan-a, učitelja v Slavini. Rojen je bil ranjki 1811. l. v Planini, kjer je svojemu očetu mežnariti pomagal. Napravil je pozneje učiteljski izpit v Idriji ter služboval potem več let v Studenem, odkoder je pred 34. leti prišel v Slavino. — Zbralo se nas je okolu njegove rakve ednajst učiteljev in ena učiteljica. Zapeli smo mu nagrobnici: »Blagor mu« in »Jamica tiha.« Spremilo ga je k večnemu počitku razun šolske mladine tudi silno veliko družega občinstva. Ganjen je bil vsakdo, ko je videl, kako ihteče je plakala nedolžna mladina za svojim ljubim učiteljem. Pa ne samo tej, ampak tudi vsem odraslim so solze v očeh igrale, dokaz, kako priljubljen je bil ranjki. Naj mu bode zemljica lahka! —

— V zadnjem listu »Uč. Tov.« sem čital dopis iz Postojine, v katerem se oménja, da se je v naši šoli strop podrl. V pojasnilo moram poročati, da to ni popolna resnica, ampak, da se je le pri preiskavi videlo, da bi se utegnil res podreti, ako se še bolj ne podprè, kakor je dozdej, kar se je tudi storilo in pri tem se je tudi nekoliko zidú odkrušilo.

J. Dimnik.

Iz Železnikov. (Še vedno bolehanje pri otrocih. Šolske zadeve. Opazka o učnih knjigah.) Hude otroške bolezni se pri nas še vedno ne moremo odkrizati. Tudi smrt še dost pogosto zanje. Zmed šolske mladine smo oddali od Božiča sim le čvetero otrok v večnost; neusmiljena morilka zbira si le bolj nežne žrtve, in nekako užali se človeku pri srcu, ako stopi na pokopališče, in vidi toliko vrsto malih novih gomil. Poleg »dávica« poskuša tudi »vročnica« (tifus) pri otrocih svojo hudo moč. (Da bi bilo v šolski dvorani bolj zdravo, zažgè se vselej pred ukom košata brinjeva veja, ter se nese po dvorani gor in dol, da bi plamen popalil slabi zrak. Ko se nauk skončá, prevetri se zopet dobro dvorana). Poleg bolezni smo pa nastopili zdaj tudi taisti letni čas, ki bi se morda dobro dal kerstiti na ime »kašelj-periode«. V kljub prav pogostnemu opominjevanju, naj bi otroci ne hodili bosonógi, goloróki in gologlavi, motijo jih le preveč rajsko-prijetni vzpomladni dnevi; pri igri se zgrejejo, in iz zemlje hlapi nekaki skriti mraz, otroci se prehladijo, ne vedé, kdaj, v šoli pa je potem bréhanje in kašlja toliko, da se včasih komaj drug družega razumemo.

V našej selškej dolini imajo zdaj vse štiri javne ljudske šole svoje učitelje, zima je bila hoji v šolo (razun otroškega bolehanja) tako ugodna, da si kaj boljsega komaj želeti moremo.

Ko sem nakupoval v Ljubljani nove abecednike za letošnje leto, zvedel sem, da bo prvi natis kmalu potekel, in da treba bo to knjigo natisniti v drugič. Tù pač javno prosim gospoda pisalca, naj novi (drugi) natis pustita prvemu enak, neizpremenjen. Naše ljudstvo je namreč pre-revno, da bi moglo pri vsakem novem natisu pogosto še dobre stare bukve zavreči in si za otroke nove omisliti. Tako ima n. pr. v knjigi »Drugo Berilo in slovnica« njeno »Tretje pre-gledano izdanje« sicer le malo prenarédeb, toliko pa vender, da otroke, kí imajo knjigi I. in II. natisa, pri branji motijo. Dalo bi se o tej učni knjigi še tudi kaka druga želja izraziti; pa, — kar je, je. — Z Bogom!

Jos. Levičnik.

Iz Ljubljane. Iz seje c. kr. deželnega šol. svéta 9. preteč, m. Sklene se, da se bode enorazrednica v Bohinjski Bistrici razširila v dvorazrednico (z letno plačo 400 in 500 gold.) Katehetu v čveterorazrednici in na meščanski šoli v Krškem pripozná se nagrada za poučevanje v krščanskem nauku. Pritožba nekaterih občanov, da naj se učilnica iz začasnega stanovanja drugam preseli, se zavrže. Prošnja nekega učenca, ki je bil iz ljudske šole izključen, pa bi rad v šolo prišel, se odbije. Od 5000 gold. državnih ustanov za pripravnike in pripravnice na učiteljskih v Ljubljani se štirim pripravnikom tretjega leta podpora povikša od 50 na 100 gold., in vnovič se podpore podelé: enemu pripravniku četrtega leta in enemu v prvem letu po 100 gold. in petim pripravnikom četrtega leta, enemu v tretjem, šestim v drugem in šestnajstim v prvem letu po 50 gold.; na izobraževališči za učiteljice podelila se je podpora po 50 gold. eni pri-

pravnicí četrtega in sedmim v prvem letu. O poročilu deželnega šolskega nadzornika o ogle dovanji deške šole v Kamniku se določi. Dva gimn. učenca se izključita. Razrešijo se prošnje za nagrado in denarno pomoč.

— Učiteljske preskušnje začénjajo se to vzpomlad 24. aprila t. l. in naslednje dneve. Čas za zglaševanje je do 17. t. m. pri ravnateljstvu izpraševalne komisije. Pred izpitom vloží se navadna taksa (za meščanske šole 10, za ljudske šole pa 8 gold.).

— Poučevanje v godbi na učiteljskih izobraževališčih se bode pomnožilo. Ukaz ministra za bogočastje in uk z 2. febr. t. l. št. 1011 določuje, da naj se s šolskim letom 1882/83. tako leavná: 1) pri vzprejemi pripravnikov v prvo leto naj se gleda, kako je kdo v godbi izobražen in takim naj se dajejo tudi podpore iz ustanov. 2) Pouk v igranji klavirja in v orgljanji bode zapovedan pouk. 3) Pri združenji ukov naj se ozira tudi na uk v godbi. 4) Učni načrt tega uka bode sestavil dež. šolski svét. 5) Kar se tiče igranja na gosli, ostane tako kakor je do zdaj urejeno. 6) V petji naj se učé pripravniki v III. in IV. letu po dve uri na teden. 7) Igrati na klavir učili se bodo pripravniki v I. in II. letu, orgljati pa v III. in IV. letu. 8) Da se bode poučevanje v godbi pospeševalo, naj se na vsaki izobraževalnici skrbi zato, da se bodo pripravniki v prostih urah tudi v teh naukih redno vadili i. t. d. — Kaj k temu porekó tisti, ki so mlajšim učiteljem odsvetovali cerkveno orgljanje in petje?

— Spominek dr. Jan. Bleiweisu. Ko je dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški izdihnil svojo silno dušo, si je bil vsak slovenski rodoljub v svesti, da je Slovencev sveta dolžnost, skrbeti za vreden spominek slavnemu rajniku, ki je skoro za štirih desetletij naš narod vodil v vročih borbah za njegov obstanek. Prvi korak za dejansko izvršitev misli, katera je navdajala vseh narodnjakov srca, je storil poslednji občni zbor ljubljanske čitalnice s sklepom, naj se osnuje poseben odbor, kateremu bode nalog, preudarjati in določati, na kakošen način naj se potomcem ohrani spomin pokojnega dr. Janeza Bleiweisa. Ta odbor, sestavljen iz kranjskih deželnih poslancev, ljubljanskih meščanov in zastopnikov narodnih društev ljubljanskih, se je zdaj ustanovil in soglasno sklenil, da je nepozabljivemu očetu Slovencev v Ljubljani na javnem prostoru postaviti dostojen spominek. Odbor pričakuje, da bode narod slovenski navdušeno pozdravljal to namero in nje izpeljavo omogočil z običajno požrtovalnostjo. Od več se nam dozdeva vsaka beseda, ki bi še posebno priporočala rojakom plemeniti namen, katerega imamo pred očmi: Bleiweisove zasluge za naš národ same najbolj govore — in dosti glasno! Vsak zaveden Slovenec, vsaka verna Slovenka naj pripomore po svojih močéh, pa se nam ne bode moglo očitati, da naš národ ne časti svojih velicéh mož! Darove za »Bleiweisov spominek« prejema odborov blagajnik gospod Luka Robič, in bode prejem novce javno potrjeval po slovenskih novinah.

Odbor za Bleiweisov spominek.

Raznoterosti.

- **Učiteljev v Ameriko** je pretečeno leto šlo 211.
- **Površje vseh morjev** znaša okolu 350 milijonov kvadratnih kilometrov.
- „**Domovinoznanstvo**“ za ljudske šole, spisal prof. Simon Rutar, je slavno ministerstvo za uk in bogočastje odobrilo.
- **Število Slovencev po ljudskem štenji 1879. leta.** — „Statistische Monatschrift“ razglašá številke ljudskega štenja po národnosti. Slovenci bodo žalibože iz teh števik razvideli, da se jim je mnogo duš odvzelo po komisarjih, ki so iz njih delali tû Nemce, tam Italijane. Slovencev se je naštelo na Kranjskem 447.366 zraven 29.392 Nemcev, na Štajerskem 388.519 (Nemcev 794.841), na Koroškem 102.252 (Nemcev 241.585), v Trstu 26.263, na Goriškem 129.867, v Istri 43.004, na Nižje Avstrijskem 1611, na Gornje-Avstrijskem 20, na Solnograškem 17, tedaj skupaj **1 milijon in 140.304** Slovencev. Na Štajerskem se je število Slovencev od leta 1879. zmanjšalo od 37.55% na 32.74% v Trstu od 53.79% na 21.79%, povišalo pa na Kranjskem od 93.67% na 93.72% in na Koroškem (I) od 28.60% na 29.72%. V vseh cislajtanskih deželah je po računih Fikerjevih bilo 1869. leta 5.83% Slovencev od vsega prebivalstva, 1879. leta pa le 5.23%.
- „**Prva desetgodišnjica hrvatskoga pedagogijsko-književnoga sbora**“ je naslov knjižici, katera popisuje delovanje in zeló ugodno stanje, deseto glavno skupščino, pravila tega vrliga društva, imenik i. t. d. Društvo ima 1005 podpirajočih družabnikov, razen teh pa še mnogo častnih

in dopisujočih članov, ter je izdalo do zdaj 14 knjig za učitelje in 8 knjižic za mladež. Društvena glavnica iznaša 7927 gold. 27 kr. Slava toliko vspešnemu napredku! Ko bi tudi mi Slovenci imeli vsaj nekoliko take podpore!

— **Šolska naloga po duhu časa.** V trgovinski učilnici za dekleta v Monakovem imele so učenke nedavno to-le domačo nalogo, da so jo izdelovale: V kakšni razmeri je zdanji čas s časom Grških republik“ (uže več kakor pred 2000 leti).

— **Dvumje.** Mala Jelica bi mórala materi domá pomagati perilo obešati, in mati ji naročé, naj učitelja prosi, da bi je popoldne ne bilo v šolo. Jelica stori tako in pravi učitelju: „Gospod učitelj, dajte me danes obešati!“

— **Brati all pisati jih ne zna** v Parizu 13 odstotkov; tedaj mi Avstrijanci še nismo zadnji.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gosp. Janez Krnec, nadučitelj v Šent-Vidu nad Ljubljano, pride v Trebno na Dolenjsko, in od ondot g. Alojzij Jeršè v Šent-Vid. Gosp. Anton Junec, učitelj v Šent-Kocijanu pri Turjaku, gre v Hotič pri Litiji. Gospodič. Ana Podrekar je za trdno postavljena na 4. učit. službo v Trziči.

Ravnokar je na svitlo prišla:

Pesmaričica po številkah

za nežno mladino

s pristavkom 10 národnih napevov (64 številka na 48 straneh).

Sèstavil Anton Foerster, založil in natisnil Rudolf Milic v Ljubljani.

Cena 15 kr.

Pri tej lepi obliki in pri taki nizki ceni tega broširanega praktičnega zvezka pričakujemo, da bode prvi natis takoj razprodan.

Po pošti naj se priloži za 1 iztis 2 kr., za 2 do 7 iztisov 5 kr., za 8 do 17 iztisov 10 kr., od 17 iztisov dalje 15 kr. — Na vsakih 12 iztisov priloži se 1 iztis brezplačno.

Vabilo.

Uljudno se vabijo čč. gg. učitelji, organisti in pevovodje, katerim je moč priti iz dežele, k prijateljskemu pogovoru zaradi

„Pesmaričice po številkah“

na dan 5. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v poslopje II. mestne ljudske šole na Cojzovi cesti, kjer se bode ta nova stvar pojasnila.

Skladatelj in založnik

„Pesmaričice po številkah“.

Listnica uredništva. Mnogim g. g. dopisnikom: Hvala za blago podporo! Vse pride na vrsto.

Listnica opravištva. Gosp. A. V. na Opčini p. T.: Naročnina za II. pol. l. 1881. nij bila do zdaj poravnana, a z zadnjo poslatevjo je tudi taista v redu. „Tov.“ imate tedaj plačanega do 1. jul. t. l. — Gosp. A. S. pri sv. Bolfenku n. K.: Naročnina za I. pol. t. l. plačana. Oprostite! — Gosp. J. K. v Velikinedelji: List v Središče smo ustavili ter ga z današnjo štev. počeli Vam pošiljati. Naznanjamo Vam ob enem, da je okr. učit. društvo Ormužko z naročnino na „Tov.“ za tekoče leto še na dolgu.